شەكارا وتكەلىنەن زات وتكىزۇ مولشەرى ۇزدىكسىز ورنىقتى ارتتى

ـــــ شىنجياڭنىڭ سىرتقى ساۋداسىنداعى جارقىن تۇيىندەرگە نازار⑥

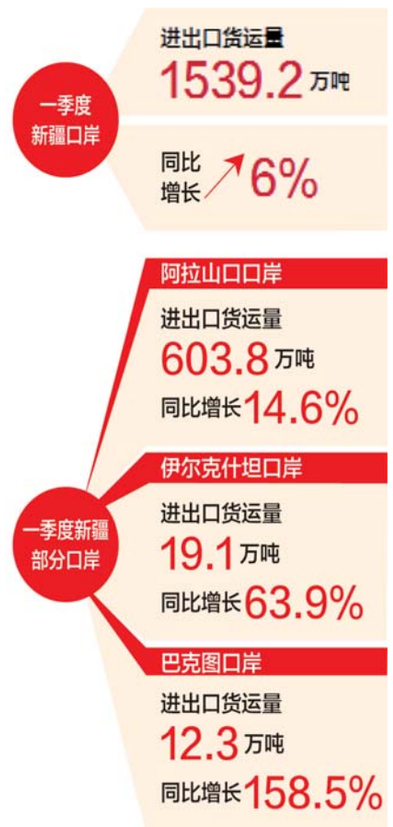

□ انار بۇلت \ شىنجياڭ گازەتىنىڭ ئەتلىسى چىن چياڭۋي

"شەكارا وتكەلى ـــ شىنجياڭنىڭ سىرتقى ساۋداسىن دامىتۇدىڭ جان تامىرى"، ـ دەدى اۋتونومىيالى رايوندىق ساۋدا بىستەرى مەكگەرمەسى پارتيا باسشىلىق گرۇپپاسىنىڭ مۇشەسى، ورىنباسار باسىنعى حى گوچيڭ.

بيىل ئىبرىنشى ماۋسىمدا شىنجياڭنىڭ شەكارا وتكەلدەرىنەن يمپورت ـ ەكسپورت ەتىلگەن زات مولشەرى 15 ميللىيون 392 مىڭ تونناعا جەتتى، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 6% ارتتى. مۇنىڭ ىشىندە تاس جول شەكارا وتكەلىنەن ەكسپورت ەتىلگەن زات مولشەرى 997 مىڭ تونناعا جەتتى، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 9%. 105 ارتقان؛ يمپورت ەتىلگەن زات مولشەرى 670 مىڭ تونناعا جەتتى، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 1%. 152 ارتقان.

كەزەكتە شىنجياڭدا مەملەكەتتىك كەڭەستىڭ بەكتۇىمەن سىرتقا اشىق ۇستالعان 20 شەكارا وتكەلى بار، مۇندا 15 تاس جول شەكارا وتكەلى، 2 تەمىر جول شەكارا وتكەلى، 3 اۋياتسيا شەكارا وتكەلى بار. قازىر 17 شەكارا وتكەلى اشىلىپ، ىسكە قوسىلدى. وسى وتكەلدەر ەلىمىزدى ازياەمەن جانە ەۋروپامەن تىعىز تۇتاستىراتىن "التىن ارنانى" تۇلعالادى.

مەملەكەتتىڭ باتىسقا ەسىك اشۋ جالپى تۇلعالىق ورنالاسترۇنان قاراعاندا، شىنجياڭ ەل ۇشى، حالقارا سىندى ەكى بازاردىڭ، ەكى ۇتۇرلى بايلىقتىڭ تۇتاسۋ تۇيىننىندە تۇر، ونىڭ باتىسقا ەسىك اشۋداعى الدىڭعى شەپتىك ورنىن وڭەيىستۇڭە بولمايدى.

بيىل جىل باسىنان بەرى شىنجياڭ "ازيا ـ ەۋروپا التىن ارناسىن جانە باتىسقا ەسىك اشۋدىڭ الدىڭعى شەبىن بەلسەندە قۇرۋ" تالابى بويىنشا، توڭىرەكتەگى ەلدەرمەن، اسىرەسە، ورتا ازياداعى 5 ەلمەن جان ـ جاقتى، كوپ سالالى اۋىس ـ كۇيىستى، سەلبەستىكتى جەدەل ىلگەرىلەتپە، سىرتپەن اۋىس ـ كۇيىس جاساۋ تاسىلىندە ۇزدىكسىز جاڭالىق اشپە، سىرتپەن سەلبەستىك جاساۋ ارناسىن ىركىلىسسىزدەندىرىپ، باتىسقا ەسىك اشۋدىڭ كەڭدىگى مەن تەرەڭدىگىن ارتتىردى.

ئىبرىنشى ماۋسىمدا ەلىمىزبەن ورتا ازيا ەلدەرى اراسىنداعى يمپورت ـ ەكسپورت قۇنى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 2%. 32 ارتقان. وسى ساندى مالىمەتتەن ەلىمىزدىڭ ورتا ازياەمەن ەكونوميكا ـ ساۋدا بارىس ـ كەلىسىمىڭ ارتۋ قارقىنى كورنەكتى بولعاندىعىن كورۋگە بولادى. ازيا ـ ەۋروپامەن تۇتاستىرۋداعى "التىن ارنالىق" رولىن ساۋلەلەندىرۋدە شىنجياڭنىڭ قۇرلىق جولى شەكارا وتكەلدەرىنىڭ اشىق، ىركىلىسسىز بولۋىنا كەپىلدىك ەتۋ بارىنەن ماڭىزدى ورىندا تۇرادى.

شەكارا وتكەلىن ناعۇرلىم ىركىلىسسىزدەندىرۋ ۇشىن، بيىل جىل باسىنان بەرى اۋتونومىيالى رايوننىڭ باسشىلارى شەكارا وتكەلىنە تالاي رەت بارىپ تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزىپ، جەتەكشىلىك ەتتى، جەر ـ جەر، تاراۋلار ۇاقىت كەسىتەسىن، جول كارتاسىن ايقىندايتىن، جۇمىس ئىتارتەبىن ساپالاندىرۋعا، تاسىمال قۇاتىن قامتاماسىز ەتۋدى كۇشەيتۋگە، شەكارا وتكەلدەرىنىڭ شەكارا اتتاعان سەلبەستىگىن نىعايتۋعا ئىتۇيىندى تۇردە كۇش سالىپ، 11 تاس جول شەكارا وتكەلىندە جولاۋشى تاسىمالىنىڭ جانە جۇك تاسىمالىنىڭ تەكە جەتكىزىلۋىن قالپىنا كەلتىرۋدى ورنىقتى قامدامەن ىلگەرىلەتپە، بۇكىل رايوننىڭ يمپورت ـ ەكسپورت جالپى قۇنىنىڭ جوعارى جىلدامدىقپەن ارتۋىن جۇزەگە اسىرۋعا پارمەندى كەپىلدىك ازىرلەدى.

"ئىبز ۴ار جاقتاعى شەكارا وتكەلدەرىنىڭ زات وتكىزۇ ارمان ـ تالابىنا ۇزدىكسىز نازار اۋدارىپ، شەكارا وتكەلدەرىنە 10 نەشە رەتتەن استام تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزدىك"، ـ دەدى حى گوچيڭ.

ئۇرىمجى كەدەنى دە كەدەننەن ئوتۋ ۋاقىتىن قىسقارتۋدىڭ جەتىستىكتەرىن ۇزدىكسىز بەكەمدەدى. الدىڭعى 2 ايدا شىنجياڭداعى شەكارا وتكەلدەرىنىڭ يمپورت ـ ەكسپورت بويىنشا كەدەننەن ئوتۋ جالپى ۋاقىتى جەكە ـ جەكە مەملەكەت بويىنشا 7 ـ ورىندى، 3 ـ ورىندى يەلەدى. جۇڭگونىڭ شىنجياڭنىڭ توڭىرەكتەگى ەلدەرمەن ۇلاسۋى، تۇتاسۋى ناعۇرلىم قولايلى بولدى، قۇرلىق جولى تاسىمال ساۋداسى كورنەكتى ارتتى.

ئىبرىنشى ماۋسىمدا شىنجياڭداعى نەگىزگى شەكارا وتكەلدەرىنىڭ زات وتكىزۇ مولشەرى تۇڭعىشتاعى زور مولشەردە ارتتى.

الاتاۋ ساعاسى كەدەننىڭ ساناعىنا قاراعاندا، ئىبرىنشى ماۋسىمدا الاتاۋ ساعاسى شەكارا وتكەلدەرىنەن يمپورت ـ ەكسپورت ەتىلگەن زات 6 ميللىيون 38 مىڭ تونناعا جەتتى، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 6%. 14 ارتقان.

قورعاس كەدەننىڭ ساناعىنا قاراعاندا، ئىبرىنشى ماۋسىمدا قورعاس شەكارا وتكەلىندە تەمىر جول تاسىمالى ارقىلى يمپورت ـ ەكسپورت ەتىلگەن زات مولشەرى 2 ميللىيون 301 مىڭ تونناعا جەتتى، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 8%. 48 ارتقان؛ تاس جول تاسىمالى ارقىلى يمپورت ـ ەكسپورت ەتىلگەن جۇك مولشەرى 215 مىڭ تونناعا جەتتى، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 62% ارتقان.

ەركەشتام كەدەننىڭ ساناعىنا قاراعاندا، ئىبرىنشى ماۋسىمدا ەركەشتام شەكارا وتكەلىنەن يمپورت ـ ەكسپورت ەتىلگەن زات مولشەرى 191 مىڭ تونا بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 9%. 63 ارتقان.

تارباعاتاي كەدەننىڭ ساناعىنا قاراعاندا، باقتى شەكارا وتكەلىندە ئىبرىنشى ماۋسىمدا يمپورت ـ ەكسپورت ەتىلگەن زات مولشەرى 123 مىڭ تونا بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 5%. 158 ارتقان.

...

شەكارا وتكەلدەرىنىڭ اشىق، ىركىلىسسىزدىگىنە كەپىلدىك ەتۋدەن سىرت، حالقارالىق زات ايناليمىنا قاتىستى كاسىپتەردى جاعدايعا قاراي دامىتۋ دا شەكارا وتكەلى ەكونوميكاسىن زورايتۋدىڭ، كۇشەيتۋدىڭ ۇتىمدى بەتالىسى بولىپ تابىلادى.

شىنجياڭ "ئىبر وزەك، كوپ دارەجەلى ئتۋىن" بولۋداي زات جەتكىزۇ كەڭىستىگىن ورنالاسترۇدى نەگىز ەتىپ، زات جەتكىزۇ قۇرىلعىلارى بايلىعىن اناعۇرلىم بىرىكتىرىپ، ساپالاندىرىدى. ئۇرىمجى قۇرلىقتىق پورت تيىندەگى مەملەكەتتىك زات ايناليمى تورابى، الاتاۋ ساعاسى قۇرلىقتىق شەكارا وتكەلى تيىندەگى مەملەكەتتىك زات ايناليمى تورابى، كورلا قۇرلىقتىق پورت تيىندەگى مەملەكەتتىك تاۋار ايناليمى تورابى، قورعاس قۇرلىقتىق شەكارا وتكەلى تيىندەگى مەملەكەتتىك زات ايناليمى تورابى، شىحزى وندىرىستىك قىزمەت وتەۋ تيىندەگى مەملەكەتتىك زات ايناليمى تورابى مەملەكەتتىك زات ايناليمى تورابى قۇرىلىسى تىزىمدەگىنە ەنگىزىلدى.

ئۇرىمجى كەدەننىڭ 2 ـ دارەجەلى شارلاۋشىسى الىم وبۇل مىنالاردى ئىبلدىردى: ئۇرىمجى كەدەنى "كەدەن، تەمىر جول ىركىلىسسىز ارناسى" نسانىن اتقارۋدى جانە "تەمىر جول جىلدام ارناسى" كاسىبىن دامىتۋدى تىڭعىلىقتى ىلگەرىلەتپە، جۇڭگو ـ ەۋروپا كەزەكشى پويەزىنىڭ جوعارى ئونىمدى، ىركىلىسسىز اينالىمىن قامتاماسىز ەتپە، شىنجياڭ ىشىندەگى ئارقايسى شەكارا وتكەلدەرىنە تۇتاساتىن ورتا جولدان جىناۋ ـ جونەلتۋ، وڭىرلەرگە ئبولپە شعارۋ، زات اينالىمى، قامبادا ساقتاۋ سياقتى كوپ نەگىزدى كاسىپ كولەمىن كەڭەيتتى. تەمىر جول تاسىمالىن دانەكەر ەتكەن تەڭىز تاسىمالى ـ تەمىر جولى، تاس جول ـ تەمىر جول، اۋە جولى سىندى كوپ ۇلگىدەگى بىرلەسكەن ۇلاسپالى تاسىمال كاسىبىن ورىستەتۋدى ىلگەرىلەتپە، جوعارى ئونىمدى، ىركىلىسسىز "1 + N" حالقارالىق زات اينالىمى جۇيەسىن جەدەل ورناتتى.

قازىر بۇكىل شىنجياڭدا ئبىر توپ زات اينالىمى مەن كاسىپ سالاسى توعىسپالى دامىتىن وسى زامانعى زات اينالىمى باقشا رايونى قالىپتاسىپ، زات اينالىمىنىڭ شوعىرلانۋ دارەجەسى، سوندای ـ اق كاسىپ سالاسىنا بولعان تىرەكتىك رولى كورنەكتى كۇشەيدى. شىنجياڭنىڭ شەكارا وتكەلى ەكونوميكاسىنىڭ دامۋى جاڭا ورايدى قارسى الدى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

قازىر تۇتاس رايونىمىزدا كوكتەمگى ەگىس وندىرىسىندە اۋىل شارۋاشىلىق ئوندىرىس ماتەريالدارىنىڭ قورى جەتكىلىكتى بولۋدا. كوپ تۇتىنىلاتىن ەگىس داقىلدارى تۇقىمى، حيميالىق تىڭايتقىش، اۋىل شارۋاشىلىق دارىلەرى، تامشىلاتپە سۋارۋ تاسپاسى، ەگىس جارعاعى سياقتى اۋىل شارۋاشىلىق ئوندىرىس قۇرال ـ جابدىقتارىنىڭ تىاناقتانۋ مولشەرى 100%كە جەتتى. تۇتاس رايوندا 305 مىڭ 700 اۋىل شارۋاشىلىعى ماشينالارى شوفەرلەرى، رەمونتشى باۋلىندى، 938 مىڭ 700 اۋىل شارۋاشىلىق ماشينالارى جابدىقتارى رەمونتتالدى، 606 مىڭ 200 اۋىل شارۋاشىلىعى ماشينا جابدىقتارى ىسكە قوسىلدى. تۇتاس رايوننىڭ كوكتەمگى ەگىس ئوندىرىسى تارتىپپەن ىلگەردەلەتىلىپ، تۇقىم سەبۋ ايماق السى تۇتاس تۇلعالىق جاقتان بىلتىرعى سول تۇستاعىدان تەز بولدى.

استىق ئوندىرىسى مىندەتتى جاپىپاي تىاناقتاندىرىلدى

بيىل تۇتاس رايون استىق ئوندىرىس قۇاتىن جوعارىلاتۋ ارەكەتىن جانە ئبيداي، جۇگەرىنى ئتۇيىن ەتكەن استىق بىرلىك ئونىمىن جوعارىلاتۋ ينجەنەرياسىن باستاپ اتقاردى. تۇتاس جىلدا استىق ەگۋ جەر اۋدانىن 4 ميللىيون 800 مىڭ مۋ ارتتىرىپ، ئونىم مولشەرىن 20 ميللىيون تونناعا جەتكىزۋگە كۇش سالىپ، وتكەن جىلداعىدان 2 ميللىيون تونا ارتتىرۋ جوسپارلاندى. تۇتاس رايوندا 1ار دارەجەلى اۋىل شارۋاشىلىعى، اۋىل ـ قىستاق تاراۋلارى استقىتىك "ەگىلۋ كولەمىن كەڭەيتىپ، ئونىمىن ارتتىرۋدى" اۋىل شارۋاشىلىعى، اۋىل ـ قىستاق قىزمەتىندەگى ماڭداي الدى كەلەلى ئىس رەتىندە يگەرىپ، استىق ئوندىرىسى نەسانا ـ مىندەتتەرىن ساپاعا، سانعا كەپىلدىك ەتە ورىندايدى.

تاياۋدا جىلۋ اۋدانى اقشي ەگىنشىلىك الاڭى مال شارۋاشىلىق اترەتى ۇتاي الەۋمەتتىك اۋماعىنىڭ تۇرعىنى ۋاڭ يانىڭ 200 مۇلىق جازعى ئبيداي اتىزىندا ئبيداي مايسالارى جايقالا ئوستى، بۇل ەگىنجايدى علمي، ئونىمدى باپتاۋدىڭ ارقاسى، بيىل ولاردىڭ جازدىق ئبيداينىڭ ئوسۋ جاعدايى جاقسى بولدى.

"بۇرىن ەگىن ەككەندە تاجىريبەگە سۇيەنەتىنبىز، قازىر ئونىمدى ارتتىرۋدا تەحنيكاعا سۇيەنەتىن بولدىق"، ۋاڭ يا بىلاي دەدى: اۋىل شارۋاشىلىق تەحنيكەرى ەگىنجاي باعىپ ـ باپتاۋ تەحنيكاسىن اتىز ـ ارىق باستارىنا دەيىن جەتكىزىپ، شارۋالاردىڭ ئوندىرىس بارىسىندا جولىققان ماسەلەلەرىن شەشۋىنە كومەكتەستى. قازىر ئبيدايدى كوكتەمگى سۋارۋ جۇمىسى ياقتادى،ئبيدايدىڭ بيىكتىگى 10 سانتيمەتر اينالاسىنا جەتتى، سوڭعى مەرزىمدە باعىپ ـ باپتاۋدى كۇشەيتىسەك بولعانى، بيىل تاعى دا مول ئونىم الۋدان ئۇمىت بار.

تەحنيكا ـــ ئونىمدى ارتتىرۋدىڭ تەتىگى. بيىل رايونىمىز جۇڭگو اۋىل شارۋاشىلىق عىلىم اكادەمياسى مەن اۋتونومىيالى رايوندىق قاتىستى علمي زەرتتەۋ مەكەمە ـ ورىندارىنىڭ تەحنيكا كۇشىنە سۇيەنە وتىرىپ، استىق ئوندىرىس قۇاتى ماماندار قىزمەت وتەۋ ۇجىمىن قۇرىپ، كاسىپ سالاسى جۇيەسىندەگى جەتەكشى ماماندارداڭ رولىن ساۋلەلەندىرىپ، باعىتتامالى كوتەرمەگە الىپ، بايلانىس جاساۋدا استىق ئوندىرىسىنىڭ جالپى بارىسىنا تەحنيكالىق قىزمەت وتەۋدى، جەتەكشىلىك ەتۋدى ويداعىداي بىستەپ، تۇتاس رايوندا استىق وندىرىسىندە جوعارى ساپالى، جوعارى ئونىمدى "تونا دارەجەلى استىق اتىزىن" قۇرۋدان ۇلگى كورسەتۋدى ورىستەتپە، اۋىل شارۋاشىلىق ماشينالارى مەن اۋىل شارۋاشىلىق تەحنيكاسىن، سورتتى تۇقىم جانە تاماشا ۴ادىستى سايكەستىرىپ، ئبيدايدىڭ، جۇگەرىنىڭ بىرلىك ئونىم دەڭگەيىن زور مولشەردە جوعارىلاتۋعا كۇش سالادى.

كەزەكتە تۇتاس رايوندىعى كوكتەمگى ەگىس استىق داقىلدارى 10 ميللىيون مۋدان اسىپ، 3 ۇلكەن استىق داقىلدارىن ەگۋ ياق السى ئساتتى بولدى، وڭتۇستىك شىنجياڭ وڭىرىندە كوكتەمگى ئبيداي ەگۋ جۇمىسى نەگىزىنەن ياقتادى، سولتۇستىك شىنجياڭدا، شىعىس شىنجياڭدا زور كولەمدى ەگۋ ىركەس ـ تىركەس جۇرگىزىلۋدە؛ جۇگەرى ەگۋ وڭتۇستىكتەن سولتۇستىككە قارايى ىركەس ـ تىركەس ورىستەتىلدى، سويا بۇرشاق ىركەس ـ تىركەس ەگىلە باستادى، تۇتاس رايوندا استىق داقىلدارى ەگىلگەن ەگىنجايدىڭ جالپى جەر اۋدانى 20 نەشە ميللىيون مۋعا جەتتى.

"كوجە قاتىقپەن" قامداۋ جەتكىلىكتى، زات قاينارى ورنىقتى بولدى

ئىبرىنشى ماۋسىم رايونىمىزدىڭ كوكتەمگى ەگىس داينىدىعى قىزمەتىندەگى شەشۋشى ئسات ۴ارى تۇرعىناردى "كوجە قاتىق" ونىمدەرىمەن ورنىقتى قامداۋدىڭ ماڭىزدى كەزەڭى. بيىل رايونىمىزدىڭ جەر ـ جەرى "كوجە قاتىققا" قالا باستىعى جاۋاپتى بولۋ ئتۇزىمىن قاتاڭ تىاناقتاندىرىپ، ماڭىزدى اۋىل شارۋاشىلىعى ونىمدەرىن ئوندىرۋ مەن ساتۋدى ۇشتاسترۋدى كۇشەيتىپ، بازاردا قامداۋدىڭ جەتكىلىكتى بولۋىنا، قۇرىلىمنىڭ ساپالىلانۋىنا، باعانىڭ نەگىزىنەن ورنىقتى بولۋىنا شىنايى كەپىلدىك ەتتى.

"ولشەمدەنگەن باعمىشلىق شاعىن اۋماعىنىڭ ارقاسىندا مەنىڭ سىىر باعۋ ونەرىم جەدەل جوعارىلادى". 4 ـ ايدىڭ 20 ـ كۇنى باي اۋدانى داچياۋ اۋىلى مال باعمىشلىعى شاعىن اۋماعىنداعى باقاتاشى ياسىن راحمان قۇانا بىلاي دەدى: ەندى 10 نەشە كۇن وتكەننەن كەيىن، ئبىر توپ سويىس سىىرلاردى قولدان شعارامىن، قازىرگى باعمىشلىق ونىمدىلىگى بۇرىنعىمەن سالىستىرعاندا كوپ جوعارىلادى.

تاياۋ جىلداردان بەرى باي اۋدانى داچياۋ اۋىلى جەرگىلىكتى جاعدايعا قاراي شارا قولدانىپ، ىلگەرىندى ـ كەيىندى 21 ميللىيون يۋان قارجى قوسىپ، شوعىرلى باعمىشلىق شاعىن اۋماعىن قۇردى. وسىزاماندانعان قورا ـ قالتقى، علمي باعمىشلىق جۇيەسى جەرگىلىكتى ورىن مال شارۋاشىلىعىنىڭ شاشىرامالى ۇلگىدەن كەمەلدى مۇكالمال ۇلگىگە قاراي، بىتىراندى باعمىشلىقتان كولەمدەنگەن باعمىشلىققا قاراي بۇرىلىس جاساۋدى ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتتى. قازىرگى تاڭدا اتاۋلى باعمىشلىق شاعىن الاڭىندا 45 قورا، 2000 سىىر، 5600 قوي بار. وسىزاماندانعان باعمىشلىق شارۋالاردىڭ باعمىشلىق ونىمدىلىگىن جوعارىلاتتى ۴ارى كوپشىلىكتىڭ باعمىشلىق كاسىبىن دامىتۋعا سۇيەنىپ، كىرىسىن ارتتىرىپ، بايۋ سەنىمىن نىعايتتى.

ئىبرىنشى ماۋسىمدا رايونىمىز تۇرعىناردىڭ "كوجە قاتىق" ونىمدەرىن ورنىقتى ئوندىرۋ، قامداۋدى قامتاماسىز ەتۋ قىزمەتىن ئۇرتىس ويداعىداي بىستەدى. جەر ـ جەر قۇرىلعىلى كوكونىس ەگىمشىلگىنىڭ سورتىن، اۋىستىرىپ ەگۋدى علمي ورنالاستىرىپ، كوكتەمگى كوكونىس ئوندىرىسىن تىڭعىلىقتى ىلگەرىلەتتى. تۇتاس رايون بويىنشا ئبىر ميللىيون 600 مىڭ مۋدان استام جەرگە كوكونىس ەگىلىپ، وتكەن جىلداعى سول تۇستاعىدان 200 مىڭ مۋدان استام ارتتى.

نازار اۋدارۋعا تاتىرلىق جايت، بيىل جىل باسىنان بەرى رايونىمىز مال (قۇس) ونىمدەرى كاسىپ سالاسى شوعىرى قۇرىلىسىن جەدەل ساپالاندىرىپ، سويىس قوي، سويىس سىىر، ئسۇت شارۋاشىلىعى، شوشقا، ئۇي قۇستارى، جىلقى سياقتى كاسىپ سالاسىنىڭ تىزبەكتى ۇزارتۋىن، تىزبەكتى تولىقتاۋىن، تىزبەكتى كۇشەيتۋىن ىلگەرىلەتپە، تۇتاس كاسىپ سالاسى تىزبەگىنىڭ قۇندى ارتتىرۋ، ئونىمدى ارتتىرۋ دەڭگەيىن جوعارىلاتتى. مال شارۋاشىلىعىن گۇلدەندىرۋ ارەكەتىن كۇش سالا اتقارىپ، جايلىم مال شارۋاشىلىعىنىڭ تيىن وزگەرتپە، دارەجەسىن ئوسىرۋدى جەدەل ىلگەرىلەتپە، اۋىل شارۋاشىلىق رايوندارىنىڭ مال شارۋاشىلىعىن زورايتىپ، كۇشەيتىپ، مالدىڭ، قۇستىڭ ولشەمدەنگەن كولەمدى باعمىشلىق شاعىن اۋماعىن قۇردى. ەرەكشە كاسىپ سالاسىن جەرگىلىكتى جاعدايعا قاراي دامىتىپ، ۇيلەسىمدى، كولەمدى تيجاراتتى بەلسەنە ىلگەرىلەتپە، نەگىزگى مال ونىمدەرى جالپىلىق ئوندىرىس قۇاتىن جوعارىلاتتى.

ساندى مالىمەتتەردە كورسەتىلۋىنشە، ئبىرىنشى ماۋسىمدا تۇتاس رايوندا 10 ميللىيون 863 مىڭ 500 شوشقا، سىىر، قوي ساتىلىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 9%. 2 ارتقان. تۇتاس رايوننىڭ سويىس قوي ئوندىرىسى ورنىقتى، سويىس سىىر ئوندىرىسى كورنەكتى بولپە، سويىس قويدى جانە ئسۇت ونىمدەرىن شىنجياڭنان شعارۋدا سان مولشەرىندە ئبىرشاما زور ارتۋ بولدى، نەگىزگى مال شارۋاشىلىق ونىمدەرىمەن بازاردى قامداۋ جەتكىلىكتى بولپە، ەت، جۇمىرتقا، ئسۇت ئونىمى تۇڭعىلدەي ارتتى، ئترى مال، قۇستى ەنگىزۋ مولشەرى كورنەكتى تومەندەدى.

قىستاق ەرەجەسى، تۇرعىندار شارتى اۋىل ـ قىستاقتىڭ جاڭا كەلبەتىن جاراتتى

مەملەكەتتىك ەكى ئماجلىس رۇحىنىڭ تىاناقتاندىرىلۋىنا نازار

□ انار بۇلت \ شىنجياڭ گازەتىنىڭ ئتلىسى ياڭ شۇحان

"قىستاعىمىزدى ئوندىرىسى دامىعان، تۇرمىسى باي، اۋىل سالتى ورىكەنىەتتى، قىستاق كوركى رەتتى ـ تازا، باسقارۋى دەموكراتيالى سوتسيالىستىك جاڭا اۋىل ـ قىستاق ەتىپ قۇرىپ شعۇعا قۇلشىنامىز"... 4 ـ ايدىڭ 17 ـ كۇنى كۇن شايداي اشىق، شيحۇ قالاسى شيداگوۋ قالاشعى كوكسالا قىستاعى قىستاق تۇرعىندار كوميتەتىنىڭ اۋلاسىندا 63 جاستاعى ساقا پارتيا مۇشەسى كوۋ سىلين كورمە تاقتاسىنا جاپسىرىلعان قىستاق ەرەجەسىن، تۇرعىندار شارتىن زەر سالا وقىپ تۇر.

ۇكىمەت قىزمەتىنەن بايانداماعا كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋ جەتىستىكتەرىن بەكەمدەۋدى، كەڭەيتۋدى اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋمەن ئونىمدى ۇشتاسترۋدى ىلگەرىلەتۋ العا قويىلدى. قانداي اۋىل ـ قىستاق قۇرۋ، اۋىل ـ قىستاقتى قالاي قۇرۋ، اۋىل ـ قىستاقتى قانداي ادامدارعا سۇيەنىپ قۇرۋ شيحۇ قالاسىنىڭ ماڭىزدى تاقىرىبىنا اينالدى.

شيحۇ قالالىق پارتكوم ۇيىمداستىرۋ ئبولىمىنىڭ 1 ـ دارەجەلى مەڭگەرۋشى قىزمەتكەرى لي حۇڭ تىلشىگە بىلاي دەدى: بىلتىردان بەرى شيحۇ قالاسى «قىستاق ەرەجەسىن، تۇرعىندار شارتىن جانە تۇرعىندار شارتىنا وزگەرىس ەنگىزۋ، كەمەلدەندىرۋ قىزمەتىن اناعۇرلىم جاقسى بىستەۋ جوننىندەگى اتقارۋ جوباسىن» باسپ تاراتىپ، بۇكىل قالانىڭ قىستاقتارىنداعى (تۇرعىندار) كوميتەتتەرىن كۇندەلىكتى ارەكەتتى ارناعا ئتۇسىرۋ، بۇقارانىڭ ۇقىق ـ مۇددەسىن قامتاماسىز ەتۋ، حالىقتىق سالت ـ ساناعا جەتەكشىلىك ەتۋ، كەلەلى شەشىمدەرگە قىزمەت وتەۋ سياقتى مازمۇندارىن قىستاق ەرەجەسىنە، تۇرعىندار شارتىنا ەنگىزۋگە جەتەكشىلىك ەتپە، قىستاق ەرەجەسىن، تۇرعىندار شارتىن نەگىزگى ساتىداعى بۇقارانىڭ ئوزىن ـ ئوزى باسقارۋىنىڭ ماڭىزدى دانەكەرىنە اينالدىردى.

"لاۋسى، قايدا باراسىڭ"؟ 4 ـ ايدىڭ 17 ـ كۇنى كوكسالا قىستاعىنىڭ تۇرعىنى جوۋ جۇن ەلەكترلى ئۇش دوڭگەلەكتى موتوتسيكلگە تولترا جۇك تيەپ قىستاقتىڭ كىرە بەرىسىنە قاراي جولعا شىقتى، قىستاق پارتيا ياچەيكاسىنىڭ شۇجيىي، قىستاق تۇرعىندار كوميتەتىنىڭ مەڭگەرۋشىسى ۋاڭ شۇاڭچىڭ ايعاي سالىپ توقتاتتى، "ۇيدەگى كەرەكسىز زاتتاردى قىستاقتىڭ كىرە بەرىسىندەگى قوقىسق ساندىعىنا تاستاۋعا بارامىن..."، ـ جوۋ جۇن ئبىر جاعىنان جاۋاپ قايتارىپ، ئبىر جاعىنان ئۇزاپ كەتتى.

"بۇرىن قىستاعىمىزداعى ادامدارداى بۇنداي تانىم جوق ەدى، قوقىستى كەز كەلگەن جەرگە تاستاي سالاتىن"، ـ دەدى قىستاق تۇرعىندارىنىڭ بۇرىنعى تازالىق ادەتىن تىلگە العاندا ۋاڭ شۇاڭچىڭ.

بىلتىر 5 ـ ايدا كوكسالا قىستاعى قىستاق تۇرعىنىنىڭ جينالىسىن اشتى، ئماجلىستىڭ نەگىزگى تاقىرىبى ـــ قىستاق ەرەجەسىن، تۇرعىندار شارتىن جاساۋ جانە كەمەلدەندىرۋ، كورىكتى اۋىل ـ قىستاق قۇرۋعا دەم بەرۋ. ماجلىستەن كەيىن ئار وتباسى قىستاق ەرەجەسى، تۇرعىندار شارتىنىڭ قالتا كىتابىن الدى، سونىمەن بىرگە قىستاق ەرەجەسى، تۇرعىندار شارتى جاپسىرىلعان ئتۇزىم تاقتاسىن دا قىستاقتىڭ كەز كەلگەن جەرىنەن كەزدەستىرۋگە بولادى. بيىل 4 ـ ايدىڭ باسىندا قىستاق "ەكى كوميتەتى" القاسى ادامدى نەگىز ەتۋ، بۇكىل قىستاق ات سالىسۋ پرينسيبى بويىنشا قىستاقتارعا بارىپ، وتباسالارىن ارالاپ، قىستاقتاعى ساقا كادرلارعا، ساقا پارتيا مۇشەلەرىنە امانداسىپ، پىكىر ـ ۇسىنىستاردى جيناپ، قىستاق ەرەجەسىنىڭ، تۇرعىندار شارتىنىڭ مازمۇنىن ۇزدىكسىز كەمەلدەندىرىپ، جاڭا قىستاق ەرەجەسىنىڭ، تۇرعىندار شارتىنىڭ داۋىرلىك ەرەكشەلىككە يە بولۋىنا مۇمكىندىك جاسادى.

ۋاڭ شۇاڭچىڭ بىلاي دەدى: جاڭادان كەمەلدەندىرىلگەن قىستاق ەرەجەسى، تۇرعىندار شارتىندا نەگىزگى ساتىداعى پارتيالى كادرلار مەن بۇقارانىڭ قىستاق ـ اترەت قۇرىلىسى ساتىداعى پارتيالى كادرلار مەن بۇقارانىڭ ئوزىن ـ ئوزى باسقارۋىن ناقتى ۇقىت تالابى العا قويىلدى، ۴اربىر ادام ئوزىنىڭ نە دىستەيتىنىن، نە دىستەي الاتىنىن، قانشا ۇقىت دىستەي الاتىنىن بىلەتىن بولدى، بۇل نەگىزگى ساتى كادرلارىنىڭ جانە قىستاق تۇرعىندارىنىڭ القاۋىنا بولەندى، "پارتيالى كادرلاردىڭ اۋانگارد ۇلگىلىك رولىن تولىق ايگىلەۋمەن بىرگە، قىستاق تۇرعىندارىن قىستاق ـ اترەت قۇرىلىسىنا بەلسەنە اتسالىسۋعا جەتەكشىلىك ەتەدى جانە باستايدى".

ۋاڭ شۇاڭچىڭ بىلاي دەدى: ولار قىستاق ەرەجەسىن، تۇرعىندار شارتىن اتقارعان ـ اتقارماعاندىعىن وركەنىەتتى وتباسىن باعالاۋدىڭ قاجەتتى العى شارتى ەتپە، قىستاق تۇرعىندارىن "دىستەيسىڭ" دەگەننەن "دىستەيمىن" دەگەن يدەياعا قاراي بۇرىلىس جاساۋدى جۇزەگە اسىرۋعا جەتەكتەپ، بارلىق ادام وركەنىەتتى قىستاقتى بىرگە قۇرۋعا ات سالسىاتىن تاماشا راي قالىپتاستىردى. قىستاقتىڭ قونىس ورتاسىن ۇزىمەي رەتتەۋدەن سىرت، وسى قىستاق قىستاق جولدارىنىڭ ەكى شەتىنە، تۇرعىندار ئۇيىنىڭ الدى ـ اتىن ەگۋ ـ اعاش ەگۋ، "وتباسى جاسىل جەلەك جامىلعان، قىستاق كورىنىسى كوركەم" كورىكتى اۋىل ـ قىستاقتى كەستەلەدى.

بۇگىنگى تاڭدا كوكسالا قىستاعىندا بىرتىندەپ وزگەرىستەر تۇلدى ـــ كورىكتى ورتانى بىرگە قۇردى، ۇقىپتى، ۇنەمشىل بولۋدى دارىپتەدى، كورشى ـ قولاڭدار ئوزارا كومەكتەسەتىن بولدى... قىستاق ەرەجەسى، تۇرعىندار شارتى ورنەكىنەتتى اۋىل ـ قىستاق كەلبەتىن جاراتتى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

9000 مەترەدەن اساتىن تەرەڭدىكتەگى ۇڭعىما ەرەكشە تەرەڭ ۇڭعىما سانالادى.

تانىسترۋعا قاراعاندا، اسا تەرەڭ ۇڭعىمانى بۇرعىلاۋ، بارلاۋ ـــ مۇناي ـ تابيعي گاز ينجەنەرياسى تەحنيكاسىنداعى قيىن تۇيىندەر ەڭ كوپ، سايىس ەڭ ۇلكەن سالا ەكەن. يۋەجين 3XC – 3 ۇڭعىماسىنىڭ جوبا بويىنشا 3400 مەترەدەن اسىتىن كولدەنەڭ بۇرعىلاۋ ارالعى بار، بۇل ۇزىندىق ازياداعى اسا تەرەڭ قاباتتاعى بۇرعىلاناتىن ۇڭعىمانىڭ گوريزونتال ورىن جلجىتۋ رەكوردىن جاڭالايدى.

بۇرعىلاناتىن ۇڭعىمانىڭ كولدەنەڭ ارالعىنىڭ وسىنشاما ۇزىن بولۋى قۇرىلىس جۇرگىزۋدە قيىندىعى مل دىشىندە تىم سيرەك كەزدەسەدى. باتىس سولتۇستىك مۇناي الابى اسا تەرەڭدىكتە بارىنشا ورىن جلجىتۋ تەحنيكاسىنان جاڭالىق اشا پايدالانىپ، الدىمەن جەر استىنا تىك باعىتتا 7200 مەتر تەرەڭدىككە بويلاپ، ونان كەيىن كولدەنەڭ باعىتتا 3400 مەتر جلجىتادى. بۇل ۇڭعىماعا تاعى ج